

Kesretten Vahdete

Güneşin zîşuur olduğunu farzediniz. Bu hâlde, kendindeki haşmetli ziyânın tecellisiyle zeminde açan rengârenk çiçeklere, yeşil yapraklara ve mütenevvi meyvelere nazar eden bu güneş, eğer bu kemâlâtın kendisine ait olduğunu tevehhüm etse kesrette boğulmuş demektir. Onun bu noktada yapması lâzım gelen şey, kendisindeki ziyâ gibi çiçeklerdeki renklerin de meyvelerdeki tadların da bir **Rahîm-i Kerîm** ve **Sâni-i Hakîm** tarafından takıldığını idrak etmek ve kesretten yüzünü çevirerek vahdete müteveccih olmaktır.

Diğer taraftan, zîşuur farzettığımız o güneş, sabahleyin doğduğunda her şey onunla bir irtibat peyda eder ve onun nazarını kendi üzerine celbeder. Bu güneş, kendisine nazar eden her bir çiçekle lüzumundan fazla alakadar olsa, her bir ağaçla uzun muhasebelerde bulunsa, zemin yüzünde cereyan eden her türlü hâdisatı merakla takip etse ve arkadaşı olan diğer yıldızlarla fuzuliyane meşgul olsa, kesrette boğulmuş olur ve kendisinin ne olduğunu, kimin mahlûku ve masnûu bulunduğunu düşünmeye dahi fırsat bulamaz.

İşte, birinci misâldeki güneş gibi, bir insan da kendisine ihsan edilen kemâlâtı temellük ve o kemâlâtle nefsi namına iftihar etse ve kendisini böylece tatmin etmeye çalışsa kesret içinde boğulacaktır. Bu şahıs bütün güzelliklerin ancak O Cemil-i Mutlak'tan geldiğini idrak etmekle, kesrette boğulmaktan kurtulup vahdete erebilir.

Diğer taraftan, doğan güneşin her şeyle irtibatı olması gibi, bir insanın da dünyanın pek çok ve çeşitli mes'eleleriyle münasebeti vardır. Meselâ, bir memurun âmirine karşı ayrı bir alâkası, dairesindeki işleriyle ayrı bir meşguliyeti, arkadaşlarının her birisine ayrı bir teveccühü, aile efradiyle ayrı bir münasebeti, evinin ihtiyaçlarıyla ilgili ayrı bir mes'elesi ve gerek memleketinde, gerekse dünyada cereyan eden hâdiselerin her birine ayrı bir bakış tarzı vardır.

İşte her gün değişik vecheleriyle karşısına çıkan bu ve benzeri meseleler ve diğer zahiri sebepler ile bütün gün boyunca alâkadar olup, zihnini onlardan sıyırmayan insan, kesrette boğulmuş demektir. Bu şahıs günlük hâdiselerden sıyrılmasını bilerek **Rabb-ı Rahîm'**ine ve **Hâlik-ı Kerîm'**ine arz-ı ubudiyet etmekle ve her şeyin dizgini O'nun elinde ve her şeyin anahtarı O'nun yanında olduğuna iman ve iz'an ile, kesretten kurtulup vahdete müteveccih olabilir.

Okula giden bir çocuk, yoldaki hâdiselerle ziyade alâkadar olsa ve vitrinlerle saatlerce meşgul olsa tahsilinde geri kalır. Okula gitme gayesi onun yüzünü kesretten vahdete çevirmeli ve mezkûr mes'elelerle lüzumundan fazla meşgul olmasına müsaade etmemelidir.

Okumak üzere herhangi bir fakülteye kayıt olan bir talebe için de durum aynıdır. Bu talebelerin esas gayesi, tahsilinde muvaffak olmak ve mezuniyet diplomasını alabilmektir. Bu gaye onun yüzünü kesretten vahdete çevirir ve yeme, içme vesair ihtiyaçlarına ancak lüzumu kadar vakit ayırır. Aksi halde, yani bu talebenin kesret içinde boğulması halinde, okuldan mezun olamayacağı açıkça anlaşılır.

İnsanlar da kendilerinin âhirete yolcu olduklarını ve bu dünyada imtihan edildiklerini unutmamalı ve kesret içinde boğulmamalı.